

Referat

Referat af møde i:

Etisk Udvalg

Dato for møde:

11. maj 2011

For referat:

Karen Langvad

Dato for udarbejdelse:

17. maj 2011

Deltagere:

Brian Errebo-Jensen, Hanne Munk, Jeanette Præstegaard, Annemarie Svenningsen

Afbud:

Alik Weintraube

Referat

Dagsorden

1. Velkomst
2. Siden sidst, nyt fra HB og fokus for dette møde
3. Punkter til drøftelse
 - a. Tema: Etik og teknologi i fysioterapi.
 - i. Præsentation af Danske Fysioterapeuters indsatsområde vedrørende teknologi ved faglig konsulent Casper Mortensen
 - ii. Oplæg ved Lotte Huniche, lektor ved Institut for Sundhedstjenesteforskning, SDU
 - iii. Drøftelse af oplæg samt plan for udvalgets videre arbejde med temaet herunder formidling af opmærksomhedspunkter til HB/medlemmer.
 - b. Danske Fysioterapeuters etiske retningslinjer
 - i. Drøftelse og planlægning af revision af Danske Fysioterapeuters etiske retningslinjer
 - c. Fagfestival

- i. Præsentation af Fagfestival 2012 herunder Etisk udvalgs muligheder for programpunkt ved uddannelseskonsulent Susan Kranker
 - ii. Drøftelse og planlægning af etisk udvalgs bidrag
 - d. WCPT 2011
 - i. Drøftelse af etisk udvalgs poster præsentation på WCPT kongressen (Jeanette)
 - e. Prioritering (obs. referat fra mødet 18.2. pkt. 2)
- 4. Punkter til orientering
- 5. Indstillinger til HB
- 6. Kommende møder
 - a. Møde 13. oktober 2011
 - i. Teknologi – færdiggørelse af evt. notat samt forberedelse af bidrag til Fagfestival
 - ii. Etik i sundhedsfremme og forebyggelse – 1. drøftelse af notat
 - iii. Færdiggørelse af evt. notat om placebo
 - b. Første møde 2012
 - i. Færdiggørelse af notat om sundhedsfremme og forebyggelse
- 7. Evaluering af mødet

Ad 1 - Velkomst

Formanden bød velkommen og orienterede om dagens program. Punktet om etiske retningslinjer kræver en omfangsrig diskussion og er en større men nødvendig opgave. Det blev det besluttet, at punktet udsættes, hvis der ikke skønnes at være tid på dette møde. Måske skal opgaven deles op, og en mulighed er, at opgaven løses på et internat.

Formanden orienterede om, at Casper Mortensen og Susan Kranker fra Danske Fysioterapeuter vil betjene udvalget i fravær af Karen Langvad.

Ad 2 – Siden sidst

På sidste HB møde blev temanotat om autorisationsloven behandlet, og det blev positivt modtaget. Danske Fysioterapeuters sekretariat arbejder videre.

Formanden gav udtryk ambition om, at udvalget et par gange om året udarbejder et temanotat med udgangspunkt i konkrete problemstillinger, så udvalgets arbejde kan blive mere synligt.

Ad 3a – Temadrøftelse: Etik og teknologi i fysioterapi

Etisk udvalg ser generelt spændende muligheder i at udvikle og kvalitetsforbedre praksis med inddragelse af ny teknologi. Men samtidig er udvalgets umiddelbare holdning, at det er vigtigt, at vi ikke definerer teknologi for snævert. Teknologi er mere end apparater og IT. Teknologi er også strukturer og organisationsmåder. Videre er det vigtigt, at vi ikke overser ting – sekundære effekter, etiske problemstillinger og dilemmaer, som vi siden fortryder. Men udvalget er også enig om, at rettet teknologi til rette problemstillinger et vigtigt fokus i debatten.

Udvalget har på denne temadebat valgt at sætte fokus på de etiske perspektiver i forhold til sundhedsteknologi/teknologi i fysioterapi med henblik på at udlede opmærksomhedspunkter, som kan indgå i Danske Fysioterapeuters videre arbejde med teknologi.

Udvalget har inviteret Lotte Huniche, lektor ved Institut for Sundhedstjenesteforskning, SDU til at komme med et oplæg. Lotte under viser i etik på cand.scient.san. studiet og har været involveret i et projekt om teknologi i KOL-behandling – telekat.

Som optakt til Lottes oplæg gav Casper Mortensen, faglig konsulent i Danske Fysioterapeuter og projektansvarlig for Danske Fysioterapeuters aktiviteter på teknologiområdet, en kort beskrivelse af Danske Fysioterapeuters indledende arbejde med kortlægning af området. Casper præciserede, at teknologi giver nye muligheder for fysioterapeuter og fysioterapi, men at vi samtidig skal være opmærksom på, at muligvis ikke alle fysioterapeuter synes, at teknologi er den rigtige vej at gå. Danske Fysioterapeuter vil have fokus på teknologi, som vurderes at have betydning for kvaliteten i de fysioterapeutiske ydelser. Casper gav endvidere en orientering om Danske Fysioterapeuters Plan 2012, indsatsområdet teknologi og koblingen til fagfestivalen som afholdes den 22.-24. marts 2012.

Lotte Huniche havde forsøgt forud for mødet at finde en relevant artikel om etik og teknologi. Lotte leder videre og eftersender.

Følgende er pointer fra Lottes oplæg. Slides vedlægges referatet.

- Lotte beskrev i sit oplæg erfaringer fra telemedicin, som viser, at telemedicin ikke giver besparelser, men er bedre løsninger for patienterne.
- Danmark henter primært inspiration fra England og USA.
- Det er vigtigt at holde sig for øje, at ikke alt, som er smart fungerer i praksis. Det er vigtigt at have fokus på, i hvilken kontekst, teknologien virker, og til hvilke patientgrupper – svarene findes i praksis.
- LH problematiserer i den sammenhæng evidensbegrebet. Øverst i evidenshierarkiet findes RCT studier, men RCT studier er kun en metode blandt mange. Viden om teknologier og virkningen findes ikke nødvendigvis bedst ved RCT studier, men også ved faglig erfaring og faglige skøn samt ikke mindst patientens vurderinger. Der skal være mere fokus på patienternes perspektiver, hvis vi skal vide om teknologien virker – fokus på brugerne med udgangspunkt i deres hverdag, altså mere kvalitativ forskning. Det er vigtigt at få belyst bruger perspektivet – det kaldes også brugerdreven innovation.
- En gennemgang af erfaringer med Telekatprojektet – brugerdreven innovation. Det har givet viden om, hvordan interventioner i forhold til KOL skal udmøntes. Ikke alle patienter/bruger har brug for den samme intervention.
- Der er tre overordnede etiske dilemmaer på baggrund af Telekat projektet:
 - Er hjemmemonitorering en kvalitativ forbedring af KOL-behandling eller en teknisk løsning på problemet med at få patienterne hurtigt udskrevet?
 - Teknologiunderstøttet patientuddannelse, rehabilitering, egenomsorg og pårørende involvering i hjemmet – en teknisk løsning på problemet manglende "varme hænder"?
 - Standardisering – bruges teknikken til at promovere den samme løsning til alle uanset forskelligartede/individuelle behov og præferencer?

Vi skal vise besindighed, vi skal reflektere og holde hovedet koldt – noget teknologi er smart, men noget virker ikke.

Vi skal stille spørgsmålet: Løser teknologien problemet? – det må ikke kun være en økonomisk løsning, det skal også medføre bedre kvalitet for patienten.

Der findes ikke evidens for, at teknologi giver stor økonomisk gevinst.

Lotte opfordrer til, at vi blander os i debatten. Vi skal have kritisk fokus på kvaliteten af intervention og fokus på patienten – for nogle er teknologi en god løsning, men for andre er samme teknologi en mindre god løsning

Refleksioner over oplægget:

Vigtigt: Når fysioterapeuter prioriterer at bruge teknologi, må vi anbefale, at der er et fagligt velbegrundet argument og ikke bare tage det i brug fordi "nu eksisterer denne teknologi, ergo skal vi bruge den".

Etisk Udvalg efterspørger en definition eller afgrænsning af, hvad vi i Danske Fysioterapeuter mener med velfærdsteknologi. God reference:

http://www.viauc.dk/professionsforskning/Documents/Gjallerhorn/gjallerhorn_1_2_2010_web.pdf (side 94).

Skal temadrøftelsen afføde et notat? Skal Etisk udvalg trække pointer / opmærksomhedspunkter ud / udarbejde et refleksionsnotat og bære med i det videre arbejde – eks. i forhold til HB / fagfestival 2012?

Udvalget konkluderer, at der formentlig kan udtrages opmærksomhedspunkter, men udvalget vil gerne udskyde den endelige beslutning til næste møde efter at have tænkt lidt over det. Emnet teknologi og fysioterapi tages på til næste møde i Etisk Udvalg.

Ad 3b – Danske Fysioterapeuters etiske retningslinjer

Etisk udvalg fik på seneste udvalgsmøde feed-back på Danske Fysioterapeuters etiske retningslinjer fra Jacob Birkler, Etisk Råd. Udvalget besluttede at igangsætte en revision af retningslinjerne med henblik på godkendelse på repræsentantskabsmødet 2012. Sagsgangen vil være, at etisk udvalg indstiller til hovedbestyrelsen, at de etiske retningslinjer bør revideres. Efterfølgende fremsendes konkret forslag til HB, hvorefter HB beslutter om det skal sendes videre til vedtagelse af repræsentantskabet.

Udvalget drøfter den mulighed, at en revision af retningslinjerne indebærer, at retningslinjerne bliver mere handlingsanvisende og kommer med konkrete eksempler.

Hvis retningslinjerne skal revideres kræver det lidt mere tid end blot at behandle det som et punkt på dagsordenen på møderne. Der vil være brug for

1-2 dage kun med fokus på etiske retningslinjer for at få en gennemarbejdet revision.

Der er enighed i udvalget om at retningslinjerne bør "moderniseres og gerne blive så enkle som muligt samt handlingsanvisende i en eller anden grad". De skal kunne bruges helt konkret på en arbejdsplads som hjælp til at diskutere etiske dilemmaer i hverdagens praksis.

Som grundlag for revisionen bør inddrages studieordningen for grunduddannelsen og for kandidatuddannelsen.

Punktet skal på til næste møde, og her besluttet om et muligt internat til arbejdet.

Ad 3c – Fagfestival

Det etiske aspekt skal med på fagfestivalen i 2012, og etisk udvalg vil meget gerne spille en aktiv rolle. Udvalget synes ikke, der skal være en decideret "etisk søjle". Etik skal hellere indgå som "nedslag" i faglige og sundhedspolitiske oplæg, i præsentationer af forskningsprojekter, workshops, diskussioner samt gerne i form af konkrete oplæg fra "hotshots".

Ideer til oplægsholdere:

- Formand for Etisk Råd Jakob Birkler
- Uffe Juul Jensen, filosof
- Professor Birger Steen Nielsen fra RUC
- De tre navne kommer fra tre forskellige forskningsmiljøer – måske kan det bruges til noget?

Ideer til temaer:

- Prioriteringer i social- og sundhedsvæsenet (Jakob B)
- Evidensbegrebet og måden man bruger evidens på.
- Prioriteringer af sundhedsydelser
 - Fysioterapeutens daglige dilemma: Hun ved, hvad hun kan, og hvad der kan være optimalt for patienterne. Men hendes vilkår, rammer etc. betyder, at hun ikke kan udføre sit arbejde på den måde, men skal prioritere – hvordan gør hun det? Hvilke etiske dilemmaer ligger der i den prioritering?

- Lidt i samme boldgade: I det fagpolitiske perspektiv kan man anskue oplevelsen af at man står i daglige svære prioriteringer, går på kompromis med faglig kvalitet, føler sig urimeligt begrænset af rammer og vilkår som en diskussion om ledelsesansvar contra medarbejderansvar.
- Hvordan udfordrer vi nogle politisk udstukne rammer og servicemål, samtidig med, at det er et vilkår for hver enkelt sundhedsprofessionel, at vi skal prioritere. Hvis vi ikke gør det som sundhedsprofessionelle, så er det patienterne det går ud over. Og hvis vi ikke gør det – så er der andre der gør det for os.
- Hvad betyder de nødvendige prioriteringer for den faglige kvalitet? Måske kombineret med noget om sundhedsøkonomi. Kjeld Møller Pedersen er altid god, men det kunne også være professor Birger? fra RUC (Jeanette har hørt ham om "velfærdsbegrebet i et paradigmeskift").
- Ulighed i sundhed, sundhedsforsikringer
- Tavshedspligt versus oplysningspligt (eks. hvornår skal jeg gøre min nærmeste leder opmærksom på, at jeg har et prioriteringsdilemma).
- Den upåagtede faglighed - det nye mantra ifølge Jeanette

Ad 3d – WCPT 2011

Etisk Udvalg har indsendt og fået optaget den poster, som etisk udvalg tidligere har udarbejdet. Udvalget er enige om, at "indholdet stadig holder vand". Rent fysisk er den ifølge Jeanette i huset på Nørre Voldgade og den skal blot findes frem. Karen følger op.

Nordisk møde (blandt de nordiske fysioterapiforeninger) i sidste uge drøftede nordisk samarbejde omkring etik. Det blev besluttet, at ét medlem fra hver organisation skal mødes én gang i 2011 i Norge og diskutere det igennem. Norge tager initiativ og etisk udvalg i DK vælger at pege på Jeanette som repræsentant.

Jeanette sidder med som foreningens repræsentant på et WCPT-symposium om torsdagen på verdenskongressen i juni - og hun vil meget gerne have sparring på sit oplæg fra de øvrige medlemmer i udvalget.

Ad 3e – Prioritering

Punktet udgår.

Ad 4 – Punkter til orientering

Brian deltager 1. juni i TR-netværksmøde, hvor han har et indlæg om autorisationsloven og ledelsesretten.

Hanne bringer spørgsmålet op om, hvordan vi vil bruge den udsendte pjece fra DSR om Faglig Forsvarlighed. Skal den lægges op som et link på hjemmesiden? Annemarie har svaret Karen L direkte. Det besluttes, at det gør de øvrige medlemmer også.

Ad 5 – Indstillinger til HB

Ingen indstillinger til HB.

Ad 6 – Kommende møder

Supplere punkterne i dagordenen med

- Hvordan gik det med Jeanettes oplæg på WCPT
- Fagfestival 2012 – temaer, emner, udvalgets rolle

Inden næste møde udsendes:

- Studieplan for grund- og kandidatuddannelsen
- Reminder om etiske retningslinjer for andre sundhedsprofessioner (er i slutningen af Jakob Birklers bog "Etik i sundhedsvæsenet" (Munksgaard) og alle har den)
- Etiske retningslinjer fra farmaceuter (hvis de eksisterer) og fra psykologerne.

Ad 7 – Evaluering af mødet

God nuanceret oplægsholder, men måske en lidt anden vinkling end forventet. Udvalget savner i øvrigt en nærmere definition af de begreber der anvendes, eks. sundhedsteknologi, velfærdsteknologi.